

บทบรรณาธิการ

คำถาม การอุทธรณ์ในปัญหาข้อเท็จจริงในคดีอาญา การพิจารณาอัตราโทษว่าเป็นคดีต้องห้ามอุทธรณ์ในปัญหาข้อเท็จจริงหรือไม่ มีหลักเกณฑ์อย่างไร

คำตอบ มีคำพิพากษาวินิจฉัยไว้ดังนี้

๑. การพิจารณาว่าคดีอาญาเรื่องใดต้องห้ามอุทธรณ์ในปัญหาข้อเท็จจริงตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๙๓ ทวิ หรือไม่ ย่อมต้องดูที่อัตราโทษตามที่กำหนดไว้ในบทบัญญัติที่โจทก์ขอให้ลงโทษเป็นสำคัญ

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๑๗๐/๒๕๔๔ โจทก์ฟ้องว่าจำเลยกระทำความผิดฐานพยายามฆ่าผู้อื่น ซึ่งมีระวางโทษสองในสามของโทษประหารชีวิตจำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกตั้งแต่สิบห้าปีถึงยี่สิบปีตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๔๘ ประกอบด้วย มาตรา ๘๐ เมื่อพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๖ ให้นำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาใช้บังคับแก่คดีเยาวชนและครอบครัวและประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๙๓ ทวิ บัญญัติว่า ห้ามมิให้อุทธรณ์คำพิพากษาศาลชั้นต้นในปัญหาข้อเท็จจริง ในคดีซึ่งอัตราโทษอย่างสูงตามที่กฎหมายกำหนดไว้ให้จำคุกไม่เกินสามปีหรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ ดังนั้น แม้ศาลชั้นต้นพิพากษาว่าจำเลยมีความผิดฐานร่วมกันทำร้ายร่างกายผู้อื่นตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๔๕ ประกอบมาตรา ๘๓ ซึ่งมีระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปีหรือปรับไม่เกินสี่พันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ จำเลยยังมีสิทธิอุทธรณ์ในปัญหาข้อเท็จจริงได้ เพราะการอุทธรณ์คดีอาญาในปัญหาข้อเท็จจริงนั้น ศาลจะต้องพิจารณาอัตราโทษที่บัญญัติไว้ในกฎหมายตามฟ้องว่าต้องห้ามอุทธรณ์หรือไม่ ไม่ใช่ตามความผิดที่พิจารณาได้ความ

หมายเหตุ คดีนี้ ศาลชั้นต้นเปลี่ยนโทษจำคุกเป็นส่งตัวจำเลยไปฝึกและอบรมที่สถานพินิจและคุ้มครองเด็ก ซึ่งไม่เข้าข้อยกเว้นที่ให้จำเลยอุทธรณ์ข้อเท็จจริงได้ตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๙๓ ทวิ หากคดีที่โจทก์ฟ้องมีอัตราโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (มีคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๔๙๐๕/๒๕๓๖, ๔๔๕๗/๒๕๓๙, ๒๕๙๐/๒๕๔๐ และ ๒๐๖๓/๒๕๔๙ วินิจฉัยเช่นกัน)

กรณีที่ยกมาตราในคำขอท้ายฟ้องมีอัตราโทษจำคุกเกินสามปี หรือปรับเกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำและปรับ แต่คำบรรยายฟ้องของโจทก์ไม่เข้าองค์ประกอบความผิดตามบทมาตราดังกล่าว ซึ่งไม่อาจลงโทษตามมาตราดังกล่าวได้ คงลงโทษได้แต่เพียงบทมาตราที่มีอัตราโทษจำคุกไม่เกินสามปีหรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาทหรือทั้งจำและปรับ ต้องถือว่าเป็นคดีที่ต้องห้ามอุทธรณ์ในข้อเท็จจริงตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๙๓ ทวิ

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๔๔๔/๒๕๕๑ ศาลชั้นต้นวินิจฉัยว่า จำเลยที่ ๑ มิได้มีเจตนาเอารถยนต์ของโจทก์ไปโดยทุจริต จำเลยที่ ๑ จึงไม่มีความผิดฐานลักทรัพย์ โจทก์อุทธรณ์ว่า พยานหลักฐานของโจทก์รับฟังได้ว่าจำเลยที่ ๑ มีเจตนากระทำความผิดฐานลักทรัพย์เป็นการโต้แย้ง**ดุลพินิจ**ในการรับฟังพยานหลักฐานของศาลชั้นต้น อุทธรณ์ของโจทก์จึงเป็นอุทธรณ์ในปัญหาข้อเท็จจริง แม้โจทก์ฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยที่ ๑ ตาม ป.อ. มาตรา ๓๓๕ หากโจทก์นำสืบได้ความว่าจำเลยที่ ๑ กระทำความผิด ศาลย่อมลงโทษจำเลยที่ ๑ ตาม ป.อ. มาตรา ๓๓๔ ซึ่งมีอัตราโทษเบากว่าได้ตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๙๒ วรรคหนึ่ง ตามที่โจทก์ฎีกาก็ตาม แต่บทบัญญัติดังกล่าวเป็นบทบัญญัติที่กำหนดเกี่ยวกับการพิพากษาของศาลซึ่งเป็นคนละกรณีกับสิทธิอุทธรณ์ในปัญหาข้อเท็จจริงของโจทก์ ซึ่งการอุทธรณ์ดังกล่าวต้องพิจารณาจากอัตราโทษที่บัญญัติไว้ในกฎหมายตามที่โจทก์ขอให้ลงโทษหรือที่กล่าวในคำฟ้อง เมื่อโจทก์บรรยายฟ้องว่า เมื่อวันที่ ๑๓ มิถุนายน ๒๕๔๑ เวลากลางวัน จำเลยที่ ๑ ลักรถยนต์ของโจทก์ไป และมีคำขอท้ายฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยที่ ๑ ตาม ป.อ. มาตรา ๓๓๕ ก็ไม่เข้าองค์ประกอบความผิดตามบทบัญญัตินี้ดังกล่าว ไม่อาจลงโทษจำเลยที่ ๑ ตาม ป.อ. มาตรา ๓๓๕ ได้ คงลงโทษจำเลยที่ ๑ ตาม ป.อ. มาตรา ๓๓๔ ซึ่งมีอัตราโทษที่กฎหมายกำหนดไว้ให้จำคุกไม่เกินสามปี และปรับไม่เกินหกพันบาทเท่านั้น จึงต้องห้ามมิให้โจทก์อุทธรณ์ในปัญหาข้อเท็จจริงตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๙๓ ทวิ

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๐๕๘๘/๒๕๕๓ โจทก์ทั้งสามบรรยายฟ้องว่า จำเลยทั้งเจ็ดร่วมกันทำร้ายร่างกายโจทก์ที่ ๒ และที่ ๓ เป็นเหตุให้ได้รับอันตรายแก่กายและร่วมกันทำร้ายโจทก์ที่ ๑ เป็นเหตุให้โจทก์ที่ ๑ ศีรษะแตก หน้าผากแตก หางตาขวาแตก จมูกแตก และฟันหัก ๔ ซี่ ได้รับอันตรายแก่กาย ขอให้ลงโทษตาม ป.อ. มาตรา ๒๙๕, ๒๙๗ แม้ฟ้องโจทก์ทั้งสามมีคำขอให้ลงโทษจำเลยทั้งเจ็ดตามมาตรา ๒๙๗ แต่เมื่อฟ้องโจทก์ทั้งสามมิได้บรรยายฟ้องว่า โจทก์ที่ ๑ ได้รับอันตรายสาหัสอย่างไร จึงลงโทษจำเลยทั้งเจ็ดตามมาตรา ๒๙๗ ไม่ได้ คงลงโทษจำเลยทั้งเจ็ดตามมาตรา ๒๙๕ เท่านั้น เมื่อความผิดแต่ละกระทงกำหนดโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับและศาลชั้นต้นพิพากษายกฟ้องจึงต้องห้ามมิให้โจทก์ทั้งสามอุทธรณ์ในปัญหาข้อเท็จจริงตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๙๓ ทวิ ที่โจทก์ทั้งสามอุทธรณ์ว่า พยานหลักฐานของโจทก์ทั้งสามฟังได้ว่าจำเลยทั้งเจ็ดร่วมกันทำร้ายโจทก์ทั้งสามนั้น เป็นการโต้แย้ง**ดุลพินิจ**ในการรับฟังพยานหลักฐานของศาลชั้นต้นอันเป็นอุทธรณ์ในปัญหาข้อเท็จจริงต้องห้ามอุทธรณ์ตามบทบัญญัตินี้ดังกล่าว ที่ศาลชั้นต้นรับอุทธรณ์ของโจทก์ทั้งสามและศาลอุทธรณ์ภาค ๓ รับวินิจฉัย จึงเป็นการไม่ชอบ ปัญหานี้เป็นปัญหาข้อกฎหมายที่เกี่ยวกับความสงบเรียบร้อย แม้ไม่มีคู่ความฝ่ายใดฎีกา ศาลฎีกามีอำนาจยกขึ้นวินิจฉัยได้เอง ตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๙๕ วรรคสอง ประกอบมาตรา ๒๒๕

๒. การอุทธรณ์ในปัญหาข้อเท็จจริงในคดีอาญาจะต้องพิจารณาอัตราโทษที่บัญญัติไว้ในกฎหมายสำหรับข้อหาแต่ละกระทงความผิด

ก. กรรมเดียวผิดต่อกฎหมายหลายบท ถ้าบทหนึ่งไม่ต้องห้ามอุทธรณ์ ก็ถือว่าทุกบทไม่ต้องห้าม

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๑๕๔/๒๕๔๓ คดีอาญาเรื่องใดจะต้องห้ามอุทธรณ์ในปัญหาข้อเท็จจริงหรือไม่ ต้องพิจารณาอัตราโทษที่กฎหมายบัญญัติสำหรับข้อหาแต่ละกระทงความผิดเป็นสำคัญ เมื่อความผิดในกระทงนั้นมีความผิดหลายบทรวมอยู่ด้วย ถ้าบทหนึ่งไม่ต้องห้าม ก็ถือว่าทุกบทไม่ต้องห้าม โจทก์อุทธรณ์ขอให้ลงโทษจำเลยทั้งสามในความผิดฐานร่วมกันบุกรุกและทำให้เสียทรัพย์ ซึ่งเป็นการกระทำอันเป็นกรรมเดียวกัน เมื่อความผิดตาม ป.อ. มาตรา ๓๖๕ (๒) ประกอบด้วยมาตรา ๓๖๒ ซึ่งเป็นบทที่มีโทษหนักที่สุด มีอัตราโทษจำคุกไม่เกิน ๕ ปี หรือปรับไม่เกิน ๑๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ไม่ต้องห้ามอุทธรณ์ในปัญหาข้อเท็จจริงตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๙๓ ทวิ ความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์ตาม ป.อ. มาตรา ๓๕๘ ซึ่งเป็นบทเบา แม้จะมีอัตราโทษจำคุกไม่เกิน ๓ ปี หรือปรับไม่เกิน ๖๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับก็ย่อมไม่ต้องห้ามอุทธรณ์ในปัญหาข้อเท็จจริงด้วย

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๔๗๖๖/๒๕๓๓ แม้ศาลชั้นต้นพิพากษายกฟ้องความผิดฐานนำสืบหรือแสดงพยานหลักฐานเท็จตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๘๐ ซึ่งมีอัตราโทษจำคุกไม่เกินสามปี ปรับไม่เกินหกพันบาท อันจะต้องห้ามอุทธรณ์ในข้อเท็จจริงตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๙๓ ทวิ ก็ตาม แต่ความผิดดังกล่าวเป็นกรรมเดียวกันกับความผิดฐานเบิกความเท็จตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๗๗ ซึ่งมีอัตราโทษอันเป็นบทหนัก จำคุกไม่เกินห้าปีหรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ซึ่งไม่ต้องห้ามอุทธรณ์ ดังนั้น ความผิดฐานนำสืบหรือแสดงพยานหลักฐานเท็จจึงไม่ต้องห้ามอุทธรณ์ในข้อเท็จจริง

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๔๙๑๑/๒๕๓๗ คดีอาญาจะต้องห้ามอุทธรณ์ในปัญหาข้อเท็จจริงตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๙๓ ทวิ หรือไม่นั้น ต้องดูอัตราโทษตามที่กำหนดไว้ในบทบัญญัติที่โจทก์ขอให้ลงโทษเป็นสำคัญ ส่วนอัตราโทษตามบทบัญญัติที่พิจารณาได้ความหาใช่ข้อที่จะนำมาพิจารณาในชั้นนี้ไม่ อุทธรณ์ของโจทก์สำหรับความผิดตาม ป.อ. มาตรา ๓๖๕ (๒) ซึ่งมีอัตราโทษจำคุกไม่เกินห้าปีหรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ จึงไม่ต้องห้ามอุทธรณ์ในปัญหาข้อเท็จจริง ส่วนความผิดตามบทมาตราอื่น แม้จะมีอัตราโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ แต่ก็เป็นกรกระทำกรรมเดียวกับความผิดตามมาตรา ๓๖๕ (๒) ซึ่งไม่ต้องห้ามอุทธรณ์ความผิดตามบทมาตราอื่นจึงไม่ต้องห้ามอุทธรณ์ในปัญหาข้อเท็จจริงด้วย

มีคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๙๕/๒๕๒๑, ๑๗๒๔/๒๕๒๖, ๒๖๔๑-๒๖๔๒/๒๕๒๙, ๕๓๘๒/๒๕๓๖, ๔๙๑๑/๒๕๓๗ วินิจฉัยเช่นกัน

ข. กรณีต่างกรรมกัน มิใช่กรรมเดียวผิดกฎหมายหลายบทนั้น การพิจารณาว่าอุทธรณ์ของโจทก์ต้องห้ามอุทธรณ์ในปัญหาข้อเท็จจริง ตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๙๓ ทวิ หรือไม่ ต้องพิจารณาความผิดเป็นรายกระทง มิใช่นำโทษแต่ละกระทงมารวมเข้าด้วยกัน เพื่อให้มีโทษจำคุกอย่างสูงเกินกว่าสามปี (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๐๙๐/๒๕๔๗)

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๗๔๑/๒๕๒๗ โจทก์บรรยายฟ้องข้อหาความผิดฐานพาอาวุธมีดไปในเมืองโดยไม่มีเหตุสมควรตาม ป.อ. มาตรา ๓๗๑ กับความผิดฐานทำร้ายร่างกายผู้เสียหายจนเป็นเหตุให้รับอันตรายสาหัสตามมาตรา ๒๙๗ เป็นกรณีต่างกรรมกัน มิใช่กรรมเดียวผิดกฎหมายหลายบท การที่ศาลอุทธรณ์รับพิจารณาความผิดตามมาตรา ๒๙๗ จึงไม่มีเหตุที่จะต้องรับพิจารณาความผิดตามมาตรา ๓๗๑ ซึ่งศาลชั้นต้นพิพากษายกฟ้อง และต้องห้ามมิให้อุทธรณ์ตามมาตรา ๑๙๓ ทวิ ยุติไปแล้ว เมื่อศาลอุทธรณ์พิพากษาลงโทษจำเลยตามมาตรา ๓๗๑ ด้วยจึงไม่ชอบ (ข้อหาความผิดฐานพาอาวุธมีดปลายแหลมติดตัวไปในเมือง หมู่บ้าน และทางสาธารณะโดยไม่มีเหตุสมควรตาม ป.อ. มาตรา ๓๗๑ มีอัตราโทษปรับไม่เกิน ๑๐๐ บาท ซึ่งศาลชั้นต้นพิจารณาแล้ว ไม่เชื่อว่าจำเลยมีมีด และใช้มีดนั้นแทงทำร้ายผู้เสียหายหรือร่วมกับผู้อื่นทำร้ายผู้เสียหายและพิพากษายกฟ้อง ต้องห้ามมิให้อุทธรณ์คำพิพากษาของศาลชั้นต้นในปัญหาข้อเท็จจริงตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๙๓ ทวิ)

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๘๕๒/๒๕๕๓ ความผิดฐานกระทำโดยประมาทเป็นเหตุให้ผู้อื่นได้รับอันตรายแก่กายหรือจิตใจตาม ป.อ. มาตรา ๓๙๐ มีระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ต้องห้ามมิให้โจทก์อุทธรณ์คำพิพากษาของศาลชั้นต้นในปัญหาข้อเท็จจริงตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๙๓ ทวิ ทั้งโจทก์บรรยายฟ้องข้อหาความผิดฐานนี้กับความผิดฐานมีและฐานพาอาวุธปืนพร้อมเครื่องกระสุนปืนโดยไม่ได้รับใบอนุญาต เป็นกรณีต่างกรรมกัน โดยมีใช้เป็นเรื่องกรรมเดียวผิดกฎหมายหลายบท ดังนั้น การที่ศาลอุทธรณ์ภาค ๗ รับพิจารณาความผิดฐานมีและฐานพาอาวุธปืนพร้อมเครื่องกระสุนปืนโดยไม่ได้รับอนุญาต จึงไม่มีเหตุตามกฎหมายที่ศาลอุทธรณ์ภาค ๗ จะต้องรับพิจารณาความผิดตาม ป.อ. มาตรา ๓๙๐ ซึ่งต้องห้ามมิให้อุทธรณ์และยุติไปแล้ว การที่ศาลอุทธรณ์ภาค ๗ ได้วินิจฉัยความผิดตาม ป.อ. มาตรา ๓๙๐ และพิพากษาจำคุกจำเลยโดยไม่รอการลงโทษและไม่ปรับจึงไม่ชอบ และเป็นปัญหาข้อกฎหมายที่เกี่ยวกับความสงบเรียบร้อย ศาลฎีกามีอำนาจยกขึ้นวินิจฉัยได้ตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๙๕ วรรคสอง ประกอบมาตรา ๒๒๕ และเมื่อจำเลยฎีกาขอให้รอการลงโทษในความผิดดังกล่าว จึงเป็นฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริงที่มีได้ยกขึ้นว่ากล่าวกันมาแล้วโดยชอบในศาลอุทธรณ์ภาค ๗ ต้องห้ามมิให้ฎีกาตาม ป.วิ.พ. มาตรา ๒๔๙ วรรคหนึ่ง ประกอบ ป.วิ.อ. มาตรา ๑๕ ศาลฎีกาไม่รับวินิจฉัย

นายประเสริฐ เสียงสุทธิวงศ์

บรรณาธิการ